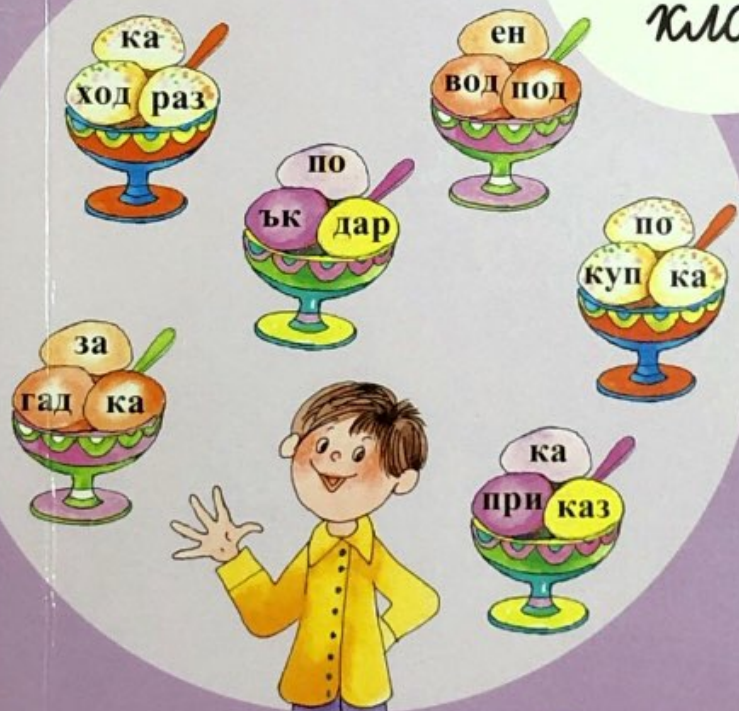

Румяна Танкова
Ваня Иванова
Екатерина Чернева

Български език

3.
клас

УЧЕБНО
ПОМАГАЛО
ЗА ПОДПОМАГАНЕ
НА ОБУЧЕНИЕТО,
ОРГАНИЗИРАНО
В ЧУЖБИНА

ПРОСВЕТА
ОСНОВАНО 1945

Румяна Танкова
Ваня Иванова
Екатерина Чернева

Български език

3.
клас

УЧЕБНО
ПОМАГАЛО
ЗА ПОДПОМАГАНЕ
НА ОБУЧЕНИЕТО,
ОРГАНИЗИРАНО
В ЧУЖБИНА

ПРОСВЕТА
София

4918

Условни знаци

- проект
- работа по групи
- задача
- допълнителна задача

Указание за учителя

Помагалото е в помощ на обучението по втори модул от учебната програма по български език за третокласниците от българските училища зад граница. То се използва едновременно с тетрадка към него, за да се осигури на учениците пълен комплект от учебни пособия, които правят ученето лесно и успешно.

Помагалото е в две части – „Български език“ и „Общуване и текст“. В него има и рубрика „За любителите на разказването и съчиняването“, която осигурява възможности за допълнителна работа на учениците, които са с добро равнище на владееене на българския език.

В първата част на помагалото са включени 20 теми от учебната програма по български език. Те се реализират в рамките на 40 учебни часа – чрез работа и в помагалото, и в тетрадката към него. В учебните разра-

ботки голямо място е отделено на ученето чрез игра, защото то е най-краткият път към езиков напредък на деца билингви.

Втората част е свързана с речеви задачи, които подпомагат развитието на свързаната реч на учениците. Предвидени са осем теми, по които се работи в 14 учебни часа. Включени са и три теми за допълнителна работа, чрез която третокласниците могат да усъвършенстват своите умения да се изразяват на български език в устна и в писмена форма.

В помощ на учителя е и ръководството за работа, което е електронен вид. То съдържа както примерно разпределение на уроците, така и ориентири за организацията и провеждането на езиковото обучение по учебния комплект.

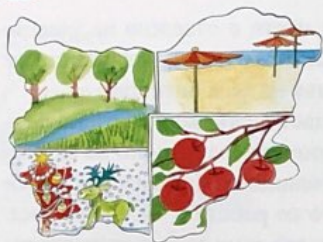
От авторите

- © Румяна Димитрова Танкова, Ваня Иванова Иванова, Екатерина Георгиева Чернева, 2021 г.
- © Бояна Иванова Павлова – художник на графичния дизайн, 2021 г.
- © Маглена Иванова Константинова – художник на илюстрациите, 2021 г.
- © Бояна Иванова Павлова – художник на корицата, 2021 г.
- © „Просвета – София“ АД, всички права запазени.

ISBN 978-954-01-4136-7

1. ДА СИ ПРИПОМНИМ НАУЧЕНОТО ВЪВ ВТОРИ КЛАС

1. По звуковите модели познайте думите в текста.

Обичам пролетта със синьото небе,

но търся лятото и топлото л н а

Обичам есента със златните листа,

и белоснежна зима с коледна л н а

2. Направете списък на имената по азбучен ред.

Мария Кирил Нели Мили Иван

3. Кой са двойките ръкавички? Свържете ги.

4. Образувайте умалителни имена от съществителните *кон, чаша, куче*.

5. Променете прилагателното име *нов* в женски род, среден род и множествено число.

6. В кои глаголи има излишна буква в края? Зачертайте я.

Първи екип: *говорили* *решавали*

Втори екип: *четели* *гледали*

7. Свържете словосъчетанията по смисъл. Напишете изреченията.

• Напишете отговора на гатанката? _____

8. Колко изречения има в текста? Препишете го, като отбележите началото и края на всяко изречение.

един дядо улови голяма риба тя
дропна силно вдигната дядото
падна във водата

9. Кое е смешно в общуването? Какво не разбира бабата?

Бабо, а има ли интернет?

Каквото има, това ще ядеш!

2. ГЛАСНИ ЗВУКОВЕ. ПРАВОПИС

Сравнете речта на героите и определете какъв е отворът на устата при двата гласни звука.

ААААА

ЪЪЪЪЪ

Припомнете си!

Гласните са широки и тесни. Широките гласни се изговарят с широк отвор на устата, а тесните – с тесен отвор. Образуват се двойките гласни: а – __; о – __; е – __.

1. Подчертайте думата за проверка и добавете пропуснатите букви.

р__дители	п__тѐка	б__ща	д__те	ч__сòвник
нарòд	пѝтѐки	бащи	деца	часовѐ
родина	пѝтник	бащин	дѝтски	час

2. В кои чашки ще попаднат капките мед? Как проверяваме пропуснатите букви? Свържете.

3. На кои букви приличат картинките? Напишете думите.

р_кета б_б_олечка ч_рап яг_ода

4. Проверете в речника в тетрадката кои са пропуснатите гласни. Напишете ги и запомнете правописа на думите.

Първи екип:

п_рзалка
к_мион
с_пун

Втори екип:

обл_к
ч_век
ч_дър

5. Кои са думите за проверка? Напишете ги и добавете пропуснатите букви.

л_на	л_гло	л_вица	н_вина	г_тваг
б_ларге	р_дина	в_да	г_ра	п_заг

6. Кои са пропуснатите гласни? С кои думи проверихте правописа им.

Малкият лекар

Искам да стана лекар. Още съм малък и л_кувам само братчето си. То често б_ледува. Давам му л_картвa и му давам капки в н_слето. Това е само игра. То не се стр_хува и не го б_ли от моите инжекции. Вгера си _даря кр_гето. Превързах го и бързо оздр_вя.

Помощ: лекар, болест, крак, зъраб, нос, стъра, болка, уга, гъра

7. Съгласни ли сте с героя? Каква е неговата хитрост?

Кой ще каже дума с най-много гласни?

Гооооооо!

Припомнете си!

Правилното писане на съгласен проверяваме чрез думи, в които след него има _____ и той се чува ясно.

обу в ка	зага д ка	попра к а	почи ч ка
обу в ам	гада я	попра в ям	почи ч вам
обу в ен	загад ъ чен	попра в ен	почи ч вен

1. Кои думи са затруднили героя? Защо?

Сняк написал си и *хляп*,
като неграмотна баба.
Съвсем си бос. Ей на: *гораб*.
Изял си б-то пък на *хляба*.

Красимир Машев

• Напишете други думи със звучен съгласен в края, който може да се напише грешно.

2. В коя от двете думи пропуснатият съгласен се чува ясно? Подчертайте я. Попълнете правилната буква.

покр и _ка	дикт о _ка	пост а _ка	пешех о _ка
покривки	диктовки	поставки	пешеходен
покривам	диктувам	поставям	пешеходци

3. Помогнете на делфините да плуват по-бързо, като попълните вярно липсващите букви.

4. Направете проверка и оградете правилната буква.

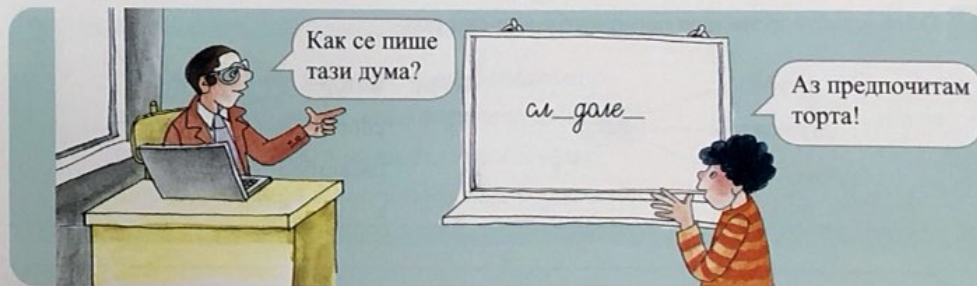
Първи екип:	<i>длуд/ска, шжав/фге</i>	Втори екип:	<i>рид/ска, лов/фузи</i>
	<i>куд/гле, пеперуд/тка</i>		<i>рид/тка, коож/шге</i>
	<i>коою/шге, рог/юге</i>		<i>пантов/фка, кръч/юге</i>

5. Открийте осем грешки при съгласните. Напишете ги правилно. Как проверяваме?

*Приятели
Вратския парк видях
гълъггета. Валеше дъж и ми
стана тлъчно за тях. Измъчваше
ги глат и трепереха от стлут.
Оттогава винаги нося в
джонкетата си трохлилки хляп
за тях. Те си халват слатко
и сякаш ми благодарят.*

6. Защо момчето хитрува? Вие знаете ли отговора? Кои са думите за проверка?

4. ПИСАНЕ НА ДУМИ С ГРУПА СЪГЛАСНИ

Правилното писане на група съгласни проверяваме чрез дума, в която след тях има гласен.

вест – вестник – *вести*
гост – гостна – *гости*

възраст – възрастни – *възрастни*
радост – радостно – *радостен*

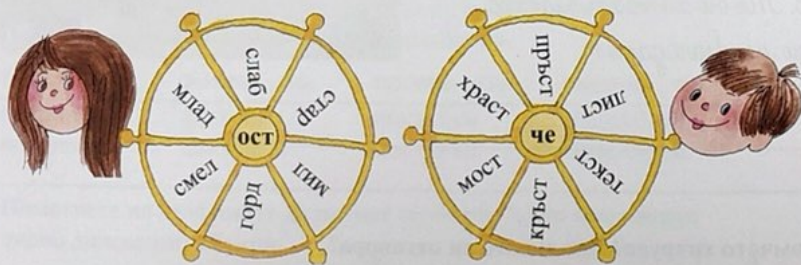
1. В кои думи има група съгласни, при които може да се сгреша? Подчертайте ги.

Роден бряг

Стоя на чуден бряг скалист,
хубав, светъл и лъчист.
Тичам по пясък златист
и дишам въздуха чист.
И сърцето затуптя:
Туй е родната земя!

2. Завъртете колелата и прочетете думите.

3. Образувайте думи и ги напишете в женски род.

Първи екип: футбол — (ист)
трактор — (ист)
парашут — (ист)

Втори екип: мотор — (ист)
спорт — (ист)
баскетбол — (ист)

свещ – свещник – *свещи*

нощ – нощница – *нощен*

4. Допълнете пропуснатите букви. Помогнете си с думите за проверка.

Т пакос_ник (пакостни)
ус_на (успен)
щас_лив (щастие)

помо_ник (помощни)
хи_ник (хищен)
мо_ност (мощен)

Щ

- С думи по избор съставете изречения.

5. Допълнете пропуснатите букви.

Алпинист

Никак не ме е страх да се катеря по стъръшливи. Даже веднъж исках да мина по тесен мост над една пропас. Това е опасно и е нужна голяма смелост. В този момен от един храс изскокна заек. Подгоних го и неусетно се озовах у дома. На тази възраст не е лесно да си алпинист. Затова засега съм само турист.

6. Кои са трите грешки, които детето е допуснало в своето съобщение? Напишете думите правилно.

Извинете ме, но утре има вероятност да ми стане много лошо и да отсъствам от контролния тест по български език. Съжалявам за пропуснатата възможност.

1. Кое е смешно в стихотворението?

Викане на асансьор

Връщаме се с мама. Тя каза:
– Капнах от умора,
нося толкова неща...
Ти извикай асансьора!

Много се зарадвах аз
и погледнах в миг нагоре.
И извиках с пълен глас:
– Асансьореее, асансьореееее!

Васил Сотиров

- Може ли с викане да накараме асансьора да се движи?
А защо използваме тази дума? Какво означава тя в случая?

Това, което думата означава и назовава, е нейното **значение**.
Думите може да имат едно или много значения.

2. Сравнете двете изречения и определете каква е разликата в значенията на глагола *плуват*.

Деца плуват в басейна.
В небето плуват облачета.

- Могат ли облаците наистина да плуват? С какво ги сравняваме?

Значението, с което думата се употребява най-често, се нарича **пряко значение** (*децата плуват*). Думата може да има и **преносно значение** (*облачета плуват*).

3. Подчертайте изразите с преносно значение

времето лети *момчето танцува* *усливката грее* *рибката плува*

4. Прочетете и обяснете какво означава *златна есен*.

Есен

Глъхнат вред полята,
хълмове, горички.
Няма ги да пеят
веселите птички...
Капят и листата
от тъжните клони –
златолиста есен
златни сълзи рони.

Трайко Симеонов

златен –
направен от
скъпоценен метал
с жълт цвят и
силен блясък

- От злато ли са направени есенните листа? Има ли златни сълзи?
Сравнете с посоченото пряко значение на думата.
- Кой глагол е подходящ за всяка от картинките? Съставете и напишете изречения с думите в преносно значение.

сmee се
грее

пада
танцува

6. Кой от двата израза е в преносно значение? Подчертайте го.

горчиво лекарство
горчиви думи

чиста блуза
чиста съвест

сладки приказки
сладко грозде

7. Кои думи правят смешно общуването? Защо?

И ти ли ходиш
на училище?

Ами! Ходя?!
Возят ме с кола.

- Коя от думите е със значение посещавам?

При общуване търсим най-подходящата дума.
Избираме я сред нейните синоними.
Синонимите са думи с близко значение,
но с различен звуков състав.

учтив
вежлив
любезен

1. Сравнете подчертаните думи. Кои от тях си приличат по значение? Напишете ги по двойки.

Бъбривата сврака

Цял ден вика, кряка Никой не я чува.
една черна сврака. Тя пък негодува.
Много е бъбрива, Никой не я слуша.
доста приказлива. Дойде им до гуша.

2. Следвайте образца и свържете двойките синоними.

зъл	радост	смел	другар	хубав
веселие	лош	приятел	красив	храбър

3. Във всяка колонка открийте по една дума, която не е синоним на останалите. Зачертайте я.

дом	палав	страх	родина	учтив
къща	немирен	тревога	татковина	вежлив
жилище	умен	планина	отечество	възпитан
ученик	непослушен	ужас	хляб	мальк

4. Кои четири двойки думи са синоними? Отбележете със знак ✓.

работа труд ☐	топъл горещ ☐	куфар ваза ☐	сърдит ядосан ☐	любим обичан ☐	хляб дърво ☐
--	--	---	--	---	---

5. Изберете една от двете думи, за да се получи благозвучие в стихотворението. Подчертайте я.

Пеперуди

Слънцето (събуди/разсъни)
бели пеперуди.
Вижте ги, лудуват,
скачат и (игаят/танцуват).
Ето най-игривата,
ето (най-красивата/хубавата).
Ах, летете (мили/скъпи) –
нежни, лекокрили!

6. Изберете и добавете в текста подходящите синоними.

Парад на хвърглимата
Попаднах в _____ свят.
Всичко краи мен е _____.
Досетихте ли се къде е това _____
външеество? Това е парад на хвърглимата.
Те летят като _____ птици
в небето. Всички са _____.
И шето е _____. Днес децата
шнат _____ празник.

цветно
шарено
пъстри

чуден
красиви
хубаво
прекрасен

7. Съгласни ли сте с героя?

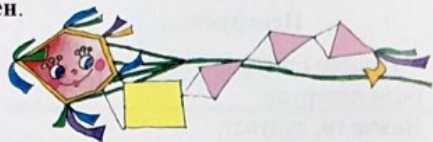
Какво е синоним?

Синоним е дума, която пишем вместо друга дума с труден правопис.

7. СРОДНИ ДУМИ. КОРЕН НА ДУМАТА

Сродни са думите, които имат еднаква част и си приличат по своето значение. Еднаквата им част се нарича **корен**.

стар	чист	полет
старец	изчистя	летя
остарява	чистота	летец

1. Открийте в текста шест сродни думи. Подчертайте ги.

Беда

В сладкарницата Владко си похапна сладко-сладко. Със сладкиши, баклави той добре се подслади. После пък за сладолед подреди се най-отпред. Но от сладост, за беля, зъбчето го заболя.

2. Определете корена на думите във всяка колонка. Оградете го.

свети	цвете	злато	път
светлина	цветар	златар	пътник
светулка	цветен	позлатен	пътека

3. Отгатнете гатанката. Подчертайте сродните думи.

Вижте слънчогледа!
Все към него гледа.
А на мене за беда
нужни са ми очила.

Праща своите лъчи
право в моите очи.
Радва му се всяко зрънце.
Що е то? Това е _____.

4. Напишете по още една сродна дума във всяка стълбичка.

Първи екип:

з	в	ъ	н			
з	в	ъ	н	и		
з	в	ъ	н	л	и	в

л	о	в			
л	о	в	и		
л	о	в	у	в	а

Втори екип:

с	п	о	р	т				
с	п	о	р	т	е	н		
с	п	о	р	т	у	в	а	м

р	о	д	е	н		
р	о	д	и	н	а	
р	о	д	и	т	е	л

5. Кои калъфчета са за слънчеви очила? В тях са написани сродни думи. Препишете една двойка и подчертайте корена.

6. Кои сродни думи са употребени в приказката? Добавете ги.

Морзеланка
Имало една девойка. Тя била много
_____. По цял ден се измъквала
и _____. Нарекли я
_____. Заради нейния
_____ никой не забелязвал
красотата ѝ.

7. Правилен ли е отговорът на момчето? Защо?

Кажи ми
сродни думи
на думата
роднина.

Баба, дядо, леля,
чичо, вуйчо...

8. ПРОВЕРКА НА ПРАВОПИСА С ПОМОЩТА НА СРОДНИ ДУМИ

Когато се съмняваме за правилното писане на гласен, търсим сродна дума, в която той е в ударена сричка.

младѐж	мѣдрѐц	пожарникѧр
млад	мѣдър	пожѧр
младост	мѣдрост	пожѧрна

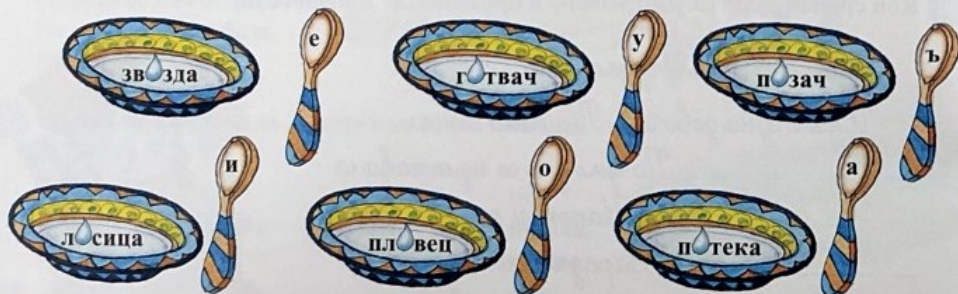

1. С коя от двете сродни думи може да се направи проверката на пропуснатия гласен? Подчертайте я. Напишете върната буква.

м_дѐрен	ст_клò	д_рвò	к_смонѧвт
модѐл	стѣклѧр	дървѧр	кòсмос
мòда	стѣклен	дървен	космѣчески

2. Кои лъжички не са на мястото си? За коя чинийка са те? Свържете. С кои сродни думи проверявате?

3. Попълнете липсващите букви. Напишете думите за проверка.

Много бгаам да ходя в г_рата. Вървя по п_тежките и беря горски пѣ_дове. Наоколо ухалят цвѣтя и ш_мят листата на д_рветата. Надмозо има рекѣчка с бистра, ст_дена в_да. Търговѧм си цѣ_стѣлива с венѣцѣ от цвѣтя.

Сродни думи използваме и при правописна проверка на съгласен. Той се чува ясно, когато след него има гласен.

книжка	обувки	тежка
книжен	обувам	тежѣ
книжарница	обувен	тежѣст

4. С коя от двете думи проверяваме? Подчертайте я. Попълнете върната буква.

бѣлѣ_ка	прика_ка	теменѣ_ка
бележки	приказки	теменужен
бележа	приказен	теменужки

5. Кои медузи са най-опасни? Ще ги познаете по сгрешените думи. Означете ги с ✓. С кои сродни думи проверяваме?

6. Напишете сродни думи, с които проверяваме подчертаните съгласни в думите.

о_таховѣка изѣвѣвѣка ноцѣувѣка подгѣтовѣка

7. Защо хитрува героят? Какъв е вашият отговор?

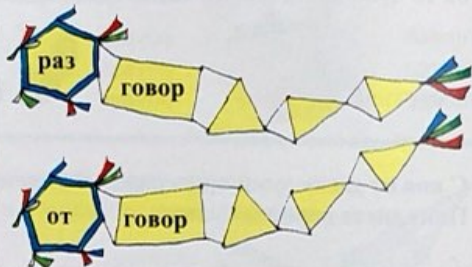
Как да проверя думата *сладкиш*?

Ами опитай го!

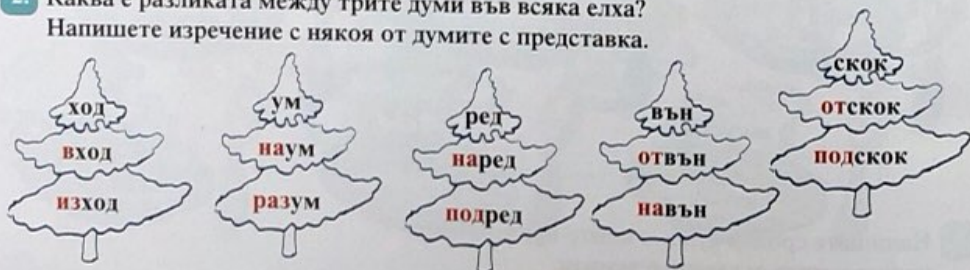
Представка – част от думата, която стои пред корена.
С нея се образуват други думи.

Представки	
на-	рисувам скок пея чистя мия грея пиша
под-	
из-	
по-	
с-	
над-	

1. Напишете думите от полето за знание. Добавете към тях и други думи с представки.

2. Каква е разликата между трите думи във всяка елха? Напишете изречение с някоя от думите с представка.

3. Къде ще спре колелото? Към коя от думите може да се прибави представката? Напишете тези думи.

4. Открийте в текста думи с представки и ги подчертайте.

Котето и Катето

Докато с котето малко поиграх,
пълна чаша олио разлях.
Докато обърша мазните петна,
здравата измазах цялата стена.
Докато стената миех аз със прах,
шуркаше водата – кухнята залях.
Да не се удавя, в шкафа аз се скрих,
шкафът се събори – всичко натроших.

Андрей Германов

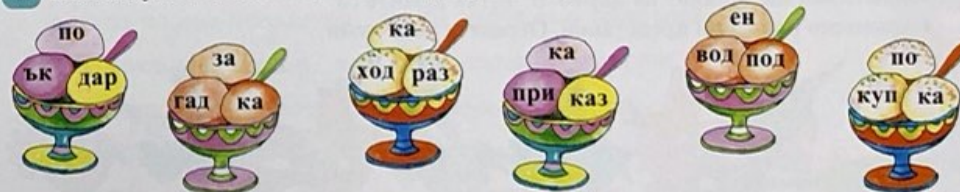

5. Изберете представка и попълнете.

Първи екип: по-/из-
Ели _____ ряза картинка
и я _____ дари на Лили.

Втори екип: от-/на-
Емил _____ мери ключа
и _____ вори вратата.

6. Кои са думите? Напишете ги и подчертайте представките.

7. Кое е смешното в този случай на общуване?

Мисля, мамо, ама не мога да измисля. Нека още един час да помисля.

Сине, цял ден играеш! Мислиш ли да се прибираш?

• С кои представки хитрува героят?

Както и да се изговарят, представките винаги се пишат по един и същ начин.

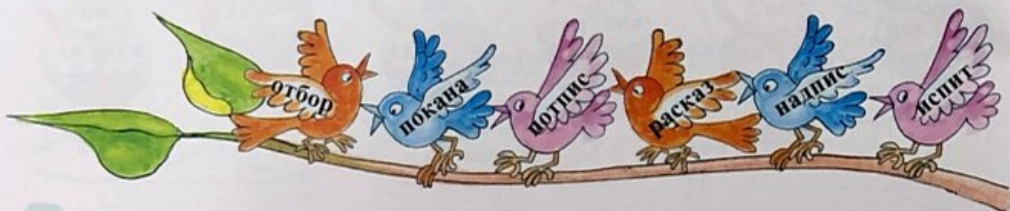
ИЗ-	извор изход	ПОД-	подреждам подказвам	ОТ-	отговаря откъсва
РАЗ-	разговор разказ	НАД-	надвисва надхитря	С-	сборник списание

1. Изберете правилната буква и напишете думите.

и з пускам з говам
ра з тмиавам по з т скагам

2. Кои птички ще останат на дървото? В тях думите са с правилно написани представки. Оградете тези думи.

• Напишете вярно сгрешените думи.

3. Открийте колко думи в текста започват с представката с-. Подчертайте ги и запомнете правописа им.

Лош късмет

Спуснах се да гоня Гошо, спънах се и паднах лошо. Счупих дървената пейка, скъсах новата си грейка. Сблъсках се с една жена, скара ми се без вина.

После с батко си се сбих, ала този път сгреших, че със сборника си, знам, трябва да се справям сам.

4. Запомнете как се пишат представките О и У в посочените думи. Препишете ги. Проверяваме правописа на такива думи в речник.

опързвам

увахвам

осветявам

упътвам

5. Напишете думи с представки.

6. Кои са пропуснатите букви? Попълнете.

Уино куге

По време на ра_ходка уга кугето си да лови с уста разни предмети. Аз по_хворилим преглежда и го такам да ми я д_несе. Днес то се и_губи от п_леда ми и з_погнах да го търся. Скоро го о_крих. То беше з_станало до едно дете и му п_даваше празна бутылка. Детето я беше и_хворило на улицата и моето куге му даде добър урок.

7. Защо се срамува момчето? Каква ли оценка е получило на диктовката?

Тате, потпилих се под оценката ми на диктовката. Аз ще искахам в стаята си. Зъкложих се.

• Кои думи са сгрешени?

1. Подчертайте съществителните имена.

Зорничка

Имам си сестричка –
мъничка звездичка.
Мига ми с очички,
маха ми с ръчички.

А пък на лицето,
близо до нослето,
има пет лунички.
Радват ѝ се всички.
Много я обичам.
Все след нея тичам.

2. Кои четири банана ще си избере маймунката?
В тях представките са вярно написани. Свържете.

• Напишете правилно останалите съществителни имена.

3. Коя е пропуснатата буква? Добавете я. Как проверявате?

Първи екип:

- скорас _____
- хитрас _____
- балес _____
- опаснас _____
- труднас _____
- тегнас _____

Втори екип:

- мъдрас _____
- мгнас _____
- слабас _____
- нежнас _____
- дейнас _____
- пропас _____

4. Подчертайте думата за проверка и добавете буквата.

хв_р_г_л_и_м_о с_к_л_а д_м_а_х_и_н_я б_р_б_а т_н_у_р_о_р
хвърчи скален домашен борец танцува
хвърка скалист дом боря се танц

5. Кои са двойките синоними? Свържете пеперудите.

6. Добавете в текста пропуснатите букви.

Какъв ще стана

Моите р_ _ д_т_ел_и_ в_е_г_е_ м_и_с_л_я_т
з_а_ м_о_е_т_о_ б_у_д_е_щ_е_. М_а_м_а_ ж_е_л_а_е_ д_а_ м_е_ в_и_д_и
м_ _з_и_к_а_н_т_ н_а_ г_о_л_я_м_а_ с_ц_е_н_а_. П_а_т_к_о_ м_е
п_о_д_г_о_т_в_я_ з_а_ б_ _н_к_ер_. Б_а_б_а_ и_с_к_а_ д_а_ с_ъ_м_ н_е_г_и_н
з_ _б_а_л_е_к_а_р_. Д_я_д_о_ м_е_ с_м_я_т_а_ з_а_ д_о_б_р_о_р
с_п_ _р_т_и_ст_ и_ м_е_ х_а_р_а_ d_а_ т_р_е_н_и_р_а_м_ z_а_
б_ _х_о_р_о_. А_з_ п_ъ_к_ м_е_г_т_а_я_ d_а_ с_т_а_н_а
м_ _т_о_р_и_ст_.

7. Каква е хитростта на героя?

Дали да не пиша семки?

• Напишете думата правилно.

12. ПРИЛАГАТЕЛНИ ИМЕНА. УПОТРЕБА И ПРАВОПИС

Степенуване – сравняване на лица и предмети по един и същи признак. Използват се **частиците за степенуване** по и най. При писане те се отделят от прилагателното име с **тире**.

голяма

по-голяма

най-голяма

6. Подчертайте степенуваните прилагателни имена.

Най-най...

Винаги съм най-разбрана и всичко ми е все наред, най-послушна, най-засмяна – щом ми купят сладолед.

С две мустаченца ви срещам над устните си всеки ден. А когато във е най-горещо сладоледът ми е най-студен.

Красимир Машев

2. Степенувайте прилагателните имена по образеца.

малко по-малко най-малко
смело
умно
хитро

7. Открийте степенуваните прилагателни имена и грешките при тях? Поправете.

Кой да е вожд?

С моите приятели често се маскираме като индианци. За нас това е най-хубавата игра. Стоян е най-голям и затова винаги иска той да ни е вожд. Мартин обаче е по-тояк стрелец от него. Дани пък е по-добър в катеренето. А пък моята маска е с най-пъстри пера. Знали аз трябва да съм вождът.

Някои прилагателни имена се пишат с двойна буква **-нн-**. Проверката правим чрез мъжки род на прилагателното име. В този случай то завършва с **-нен**.

есенен → есенна есенно есенни
искрен → искрена искрено искрени

4. Променете думите, като си помагате с образеца.

сезонен – сезонно, сезонни рожден – рождена, рождени
стенен стъклен
законен скрашен
военен дневен

5. В кои фенерчета има грешки? Напишете думите правилно.

6. В кои прилагателни имена има излишна буква н? Зачертайте я.

дръвенна каменна стъкленно старинни злимчно

7. Можем ли да се доверим на тази реклама?

Най-пресните и етминни яйца са тук.
По пресни и етминни няма да намерите.

Лични местоимения – думи, които заместват названията на имена и предмети. Личните местоимения имат **лице** и **число**.

1 лице единствено число		аз	мен (ме)	ми
2 лице единствено число		ти	теб (те)	ти
3 лице единствено число		той тя то	него (го) нея (я) него (го)	му й му
1 лице множествено число		ние	нас (ни)	ни
2 лице множествено число		вие	вас (ви)	ви
3 лице множествено число		те	тях (ги)	им

1. Кои две местоимения не са на мястото си? Зачертайте ги.

1. лице 2. лице 3. лице
аз, ние, тя ти, то, вие той, те

2. Попълнете липсващите лични местоимения.

Славният отбор
_____ славен сме отбор – аз, Мария и Григор.
_____ съм пръв в игрите, _____ е пръв в белите.
_____ е пакостлива, весела, игрива.
Ако _____ си като нас, гахаме те в този час.

НИЕ
ВИЕ
ТЕ

3. Коя лични местоимения са пропуснати във всяка фигура? Напишете ги.

мой то
ние те вие
аз ти

ли ти му
ни ви им

те ти
той тя
ние вие
то

ни ви
те а им
ме

4. Подчертайте местоименията и добавете буквите в тях.

Кой да гони
А_ ли! Ти ли? То_ ли?
Кой да гони? Кой ли?
А_ излитам като птица,
ти си монитка уиница,
то_ аде сондони,
то_ остава, ще ни гони!

5. Използвайте лични местоимения, за да избегнете повторението.

Първи екип:

Юнакът е смел. Юнакът победи ламята.

Пипи празнува рожден ден. Пипи покани Томи и Аника.

Втори екип:

Кучето погледнало в реката. Кучето изпуснало кокала във водата.

Децата тръгнаха на излет. Децата изкачиха върха.

6. Кое местоимение прави смешно общуването?

Аз и ти да отидем на сладкарница? Добре, но не се казва аз и ти, а ние.

Може! Но ти ще платиш сметката, защото ние сме още малки.

14. УПОТРЕБА И ПРАВОПИС НА ЛИЧНИТЕ МЕСТОИМЕННИЯ

1. За кого е това писмо? Кое лично местоимение е използвано? В кое число е и защо е написано с главна буква?

Изпрати	От...	Ани Пеева
	Тема...	Покана за моята учителка

Здравейте, госпожо Иванова!
Довечера у дома ще празнувам рождения си ден. Искан ми се и Вие да дойдете. Мама каза, че Вие знаете къде живеем.

Местоимението **вие** се използва и при учтива форма на общуване. В този случай то се пише с главна буква – **Вие**.

2. В кое изречение има неправилно употребено местоимение? Подчертайте го.

Деца, вие сте много умни.
Госпожо, ти си много добра.

Господине, Вие ли ще ни преподавате днес?

3. При кои местоимения е сгрешил ученик, който е преписал стихотворение на Ангелина Жекова? В кое лице и число са те?

*Дядо ти аз
С дядо много се обичахме,
с дядо страшно си приличахме:
той – Иван ти аз – Иван,
той – засмян ти аз – засмян,
той – юнак ти аз – юнак,
само аз съм без мустах!*

- Напишете местоименията вярно. _____
4. Зачертайте грешното местоимение.

Куче и котка

Подариха ми/ме куче. Много го/му обичам. И то ме/ми обича. Кучето не харесва котки. Гони ги/им и ги/им лае. Горката Писана! Как да я/й опазя?

5. Свържете изреченията по двойки.

На мен ми се спи.	•	Скучно ѝ е.
На теб ти е весело.	•	Приятно ви е.
На нея ѝ е скучно.	•	Лесно им е.
На вас ви е приятно.	•	Весело ти е.
На тях им е лесно.	•	Спи ми се.

6. Заменете с местоимения неправилно повторените имена в текста.

Хитрец

Имаше състезание за дърпане на въже. Аз съм зад Уво. Уво е зад Катя. Катя пък е зад Жоро. Дърпаше силно и пак не успяваме. От другата страна са само Веско и Иван. Веско и Иван са още малки. Как тогава се справят? Ние обаче не виждаме Емо. Емо се крие зад едно дърво и е вързал въжето за него.

- Одобрявате ли постъпката на Емо? Защо?
7. Каква е хитростта на героя? А как ще отговорите?

Аз чета, ти четеш...
Кой ще продължи с останалите местоимения?

Всички четат.

Глаголът се променя по лице и число.

единствено
число

1 лице – аз **чета**
2 лице – ти **четеш**
3 лице – той **чете**

множествено
число

1 лице – ние **четем**
2 лице – вие **четете**
3 лице – те **четат**

1. Кои са пропуснатите глаголи? Напишете ги.

аз говоря ние _____ аз уча ние учим
ти _____ вие говорите ти _____ вие _____
той говори те _____ той _____ те _____

2. Какво не знае за глагола героят от стихотворението?

Променете подчертаните глаголи в първо лице, единствено число.

Глагол и гол

Манол е в час, но ето,
записан е Манол.
Не го влече момчето
урокут за глагол.
А мисълта му тича
след топката навън.

Фланелка той облича
и хуква като в сън.
Но... класният го пита:
– Кажи един глагол!
Манол език заплита
и в миг отвърща: – Гол!

По Стоян Чакърров

• Напишете всички форми на един от подчертаните глаголи по избор.

3. От съществителните имена образувайте глаголи, като следвате образеца.

опит – опитвам черта – чертаеш ред – редуваме
сън – _____ мечта – _____ обич – _____
път – _____ игра – _____ вик – _____

4. Кои са местоименията към глаголите? Попълнете.

аз пея _____ обичаме _____ играеш _____ спим
_____ ловим _____ бягате _____ желаем _____ прави
_____ горят _____ молиш _____ свири _____ вървя

5. Препишете само глаголите, които са във второ лице, множествено число.

шумят, тлягат, уфтят, търсите, викаме, медат, свърмяте, слизате, къпем, слушате, пеем, гакате

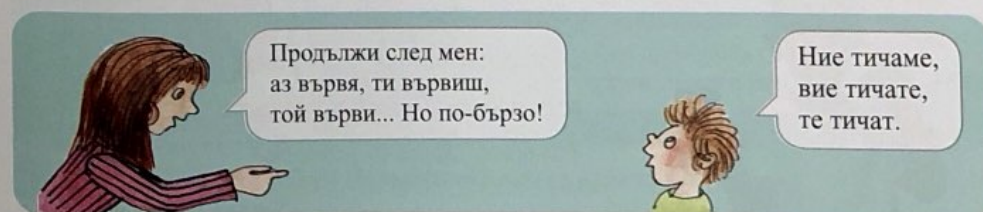
6. Прочетете текста, като поставите глаголите в правилното лице и число.

Игра на дама

На улицата често играем на дама.
Ние (зная) тази игра от налиите баби.
Всяка от нас (свърмям) камъче и (скагам)
на един крак към него. След това тя се
(навеждам) да го (вземам) и (внимавам)
да не (отстъпам) върху линията. Инаге тя
трябва да (отстъпва) ред на следващата.
Много е забавно.

7. Кой глагол прави смешно общуването?

В нашата реч често използваме глагола **съм**. Той също се променя по лице и число.

единствено число	множествено число
1 лице – аз съм ученик	1 лице – ние сме ученици
2 лице – ти си ученик	2 лице – вие сте ученици
3 лице – той е ученик	3 лице – те са ученици

1. Каква е грешката при разпределението на глаголите?

2. Открийте в текста използването на глагола **съм**. В кое лице и число е употребен?

Кой съм аз?

Аз пазач съм чуден
и не се страхувам.
Ден и нощ съм буден,
всяка глъчка чувам.

Често сме сърдити
с маца завистлива,
за вълка зъбите
ми са ей такива.

Васил Стоянов

3. Открийте четири места с грешки при глагола **съм**. Разделете думите с чертички.

Бате, новият ти телефон е **сгупен**.
Аз **несъм** виновен. Футеро **и** котето
са **виновни**. Те **ме** **подонлиха**. И **тиси**
виновен. **Залцо** го **забрави**?

4. Добавете в текста глагола **съм** в правилното лице и число.

Не искам да **съм** малък
Обигам да **гледам** до късно телевизия.
Моите родители обаче не ми **разрешават**.
Те **_____** много строги. Аз **пък** **_____** много
хитър. Наднигам **скришам** и **гледам**
филми. Той обаче **_____** много дълъг.
Мама **ме** **вижда** и аз **отново** **_____** в
леглото. **Докога** **ще** **_____** малък?

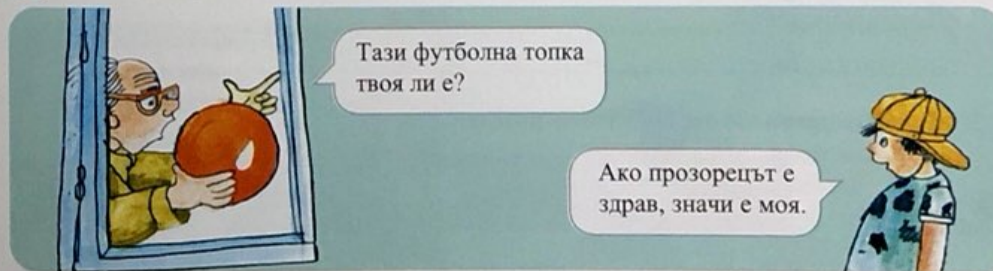
• Подчертайте глагола **съм**, който е в бъдеще време.

5. Напишете глаголите на правилното място.

не беше беше няма да бъде ще е ще бъдем ще бъде

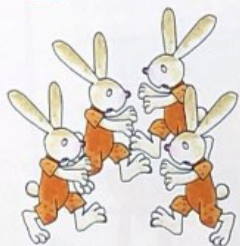
- Какво беше вчера времето в България? При нас _____ топло.
- Вчера времето в България _____ слънчево.
- А какво _____ времето утре, защото ще пътувам?
- За съжаление утре _____ хубаво. _____ дъждовно.
- Важното е, че _____ заедно.

6. Каква е хитростта на героя?

• Кой глагол е употребен? Колко пъти? Как се нарича той?
В кое лице и число?

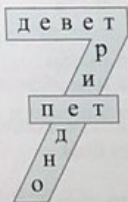
1. Напишете с думи броя на животните от илюстрациите.

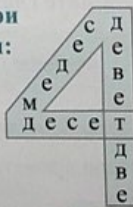
Думите, които назовават числа, се наричат **числителни имена**.

2. Открийте скритите числителни имена и ги напишете.

Първи екип:

Втори екип:

3. Следвайте образа и напишете правилно числителните имена:

Образец: *двадесетилет* – *двадесет и пет*

тридесетседем – _____

двадесетшест – _____

осемдесетдве – _____

4. Свържете правилно елементите от пъзела.

трима

пето

първа

два

седми

победа

ред

приятели

място

месеца

5. Открийте и подчертайте числителните имена в гатанката на Йордан Друмников.

Три сестри и четирима братя идват в моя дом рожден. Тъкмо аз един изпратя, идва бързо друг при мен. О, кои са? Отгатни! Тук са седмичните дни!

6. Допълнете липсващите дни от седмицата и ги подредете в правилния ред.

понеделник вторник петък четвъртък

сряда

първи втори трети четвърти пети шести седми

7. Попълнете в текста липсващите числителни имена.

Аз съм на _____ години. Уча в _____ клас. В нашия клас има _____ деца. Класната ни стая е на _____ етаж. Всеки ден чинаме по _____ часа.

8. За кой месец пита учителката?

Кой месец има двадесет и осем дена?

Всички, а някои имат и повече.

• Попълнете числителното име. През четири години февруари има по _____ дена.

18. ВЪЗКЛИЦАТЕЛНИ ИЗРЕЧЕНИЯ

С възклицателни изречения се изразяват чувства:

радост, болка, изненада, страх и др.

В тях се употребяват възклицателните думи:

ох, ах, ех, леле, аеле, брей, ура и др.

Тези думи се отделят със запетая.

В края се поставя удивителен знак. !

1. Открийте възклицателните изречения в стихотворението на Тодор Ризников. Подчертайте ги.

Юнак

Тотко е голям юнак,
ето го – лудува пак.

Скочна Тотко: „Брей, че леко!“

Сняг е паднал: „Ух, че меко!“

„Ех, че топка! Ще я ритна!“ –

рече Тотко и политна.

Ала топката се запремята
и отвори си устата:

„Квак, квак, квак.“

Оле, оле, Тотко май не е юнак!

2. Прочетете възклицателните изречения. Какви чувства се изразяват с тях? Свържете.

Ах, какво красиво цвете!

болка

Ура, татко си дойде!

възхищение

Ох, боли ме зъб!

радост

3. Кои са пропуснатите думи? Попълнете ги.

_____, състезанието започва!
_____, ти много силно бяга!
_____, аз много се уморих!
_____, колко е далек финалът!
_____, ти ме победи!
_____, на теб!

Брей Ура Ох Леле Браво Ех

4. Кои са възклицанията към картинките? Съставете подходящи изречения и напишете едно от тях.

Ох! Браво! Олеле! Ех! Ах! Ура!

5. Превърнете съобщителните изречения във възклицателни. Следвайте образаца.

Образец: Изгубих си ръкавицата.

Ах, изгубих си ръкавицата!

Ударих си ръката.

Пръв съм на финала.

6. Добавете знаците за край на изреченията.

Бодлива роза

Колко много рози са раздуфтели в градината
Как хубаво ухаят И колко са красиви
Най-красивата е за мен Ох, забодох се Аеле,
дали Защо розите са бодливи Сигурно така
пазят своята красота.

7. Кое е смешно в общуването? Какъв вид са изреченията?

Олеее! Как може един човек да допусне толкова много грешки!

Ами, един!
Бяхме двамата
с батко.

С подбудителни изречения се изказват: заповед, молба, забрана или съвет.

В тях често се използват думите: *моля, хайде, недей, внимавай, стига, нека* и др.

В края най-често се поставя удивителен знак. !

2. Къде можете да видите тези надписи? Защо ги има?

Не дразни животните!

Пазете природата чиста!

Пази тишина!

Не говори с шофьора!

Не пали огън!

Изключи звука на телефона!

1. Кои са пропуснатите думи? Попълнете ги.

_____ да тръгваме! _____ да ме чакаш! _____ си викал!

3. Измислете смешни забрани. Оформете ги като табелки и ги поставете в класната стая.

4. Превърнете заповедта в молба. Напишете изреченията.

Затвори вратата!
Донеси ми очилата!

Моля, ...
Ако обичаш, ...

Помогни ми!
Подай ми молива!

5. На какво момчето учи своето куче? С какъв вид изречения?

Урок

Слушай, Шарко! Стой, не шавай!
Мене гледай и внимавай!
Ха вдигни очите смели!
Изпъчи гърдите бели!
Сега мирно! Слушай и се спри!
На краката си се закрепи!
Хайде сега похапни си!
Почини си! Полегни си!

Цанко Церковски

• Препишете от текста по едно изречение за заповед и съвет.

6. Поставете пропуснатите знаци за край на изреченията.

Моите желания

Включи ми говорят все едно и също.
Изяж си супата Напуки си уроците
Влизай бързо в банята Лягай да сплиш
Стига с този таблет Аз обаче искам
да губам дружи лица. Изяж си бързо
сладмеда Отивай да играеш
Моля те да погледат малко телевизия
Не е ли по-добре така

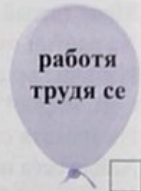
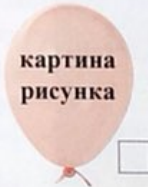
7. Съгласни ли сте с отговора на героя?

Превърнете изречението „Конят се спря“ от съобщително в подбудително.

• Какъв е вашият отговор?

1. Кои три балона ще полетят към небето? В тях са написани синоними. Означете ги със знак ✓.

2. Към всяка дума добавете и трите представки. Кои думи се получиха? Напишете ги.

3. Във всяка топка е пропуснато по едно лично местоимение. Кое е то? Напишете го.

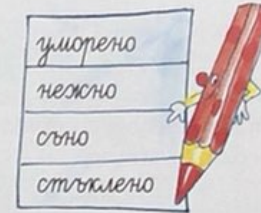

4. Подчертайте глаголите в първо лице, множествено число.

живеем пият четя пишем
знаем мислим говорим скачат

5. Степенувайте прилагателните *мил* и *уйна*.

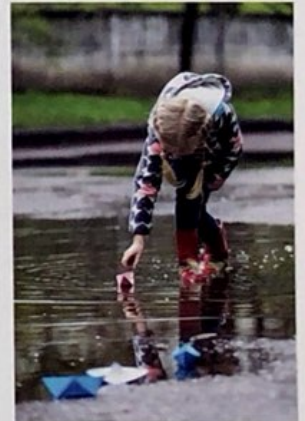
6. Във всяка група думи има по едно прилагателно име, което се пише с двойна буква *ни*. Открийте и напишете.

7. Напишете пропуснатите знаци за край на изреченията.

Игри в дъжд

Навън вали дъжд Какво е скучно
Добре те сестра ми е у дома. Тя ме научи да си
прави лодки от хартия. Ей, какво лесно било
И какво хубави станала Така сега навън
Ще ти пускам в локвите. Ех, каква забавна
игра Чудни мои лодки Плувайте
надалече Внимавайте да не се намокрите
Какво пъстра е сега улицата с вас

8. Смешно ли е общуването?

Твоят рожден ден на двадесет и пет май ли е? А коя година?

Ами всяка година!

- Кога е вашият рожден ден? Напишете с числително име.

Общуване и текст

Синоними – думи с близко значение, но с различен звуков състав.

красив
хубав
прекрасен

Сродни думи – думи с еднакъв корен и близко значение.

път
пътека
пътник

Лични местоимения – думи, които заместват названията на имена и предмети.

аз, ти, мой, тя, то,
ние, вие, те

Глаголите имат лице и число.

аз пиша	ние пишем
ти пишеш	вие пишете
той пише	те пишат

Възклицателни изречения – изразяват се чувства: радост, болка, възторг, страх и др.

Ура, надмощава
ваканцията!

Подбудителни изречения – изказва се желание, заповед, молба, забрана или съвет.

Мама, отвори!

1. ПОДРОБЕН ПИСМЕН ПРЕРАЗКАЗ НА ХУДОЖЕСТВЕН ТЕКСТ

Преразказът е предаване на чужд текст със свои думи.
При **подробния преразказ** предаваме съдържанието на текста пълно, вярно и точно.

1. Прочетете и отговорете на въпросите към текста.

Маймуна и рибари

Една маймуна си седяла на високо дърво и гледала как рибари хвърлят мрежи в близката река. Приискало ѝ се и тя да прави същото. Изчакала рибарите да отидат на почивка. Слязла от дървото и се опитала и тя да лови риба като тях. Заплекла се в мрежата и за малко не се удавила. Едва я спасили. Майmunата се ядосала на себе си и решила да внимава.

Баснята ни учи да не се заемаме с неподходящи за нас неща.

Езон

- Какво гледала майmunата? Какво ѝ се приискало? Какво направила? Защо не успяла? Каква е мъдростта в баснята? Прочетете и запомнете.

2. Номерируйте епизодите в правилен ред.

- Желанието на майmunата Спасение
 Поука Майmunата в опасност

3. Разкажете подробно историята с помощта на картинния план.

1. Къде била майmunата?
Какво правели рибарите там?

2. Какво решила да направи майmunата?

3. Какво се случило с мрежата?
Уплашила ли се майmunата?

4. Какво си помислила тя, когато я спасили?

4. Помагайте си с ключовите думи и напишете подробен преразказ на баснята.

Помощ:

рибари
хвърляли
мрежи
в реката
на високо
дърво
седяла
маймуна
гледала
поискала
да прави
същото
изчакала
почивка
слязла
опитала
заплела се
едва не се
удавила
ядосала се
на себе си
решила
да внимава
не трябва
да се заема
с неподходящи
неща

Маймуна и рибари
Преразказ

- Коя от пословиците е близка до мъдростта в баснята? Препишете я. Който подражава и не разбира, беда си намира. Всеки се учи от каквото му се случи. С труд и постоянство всичко се постига.

2. ТЕКСТ. КЛЮЧОВИ ДУМИ В ТЕКСТ

1. Прочетете, обсъдете и означете правилния отговор на въпросите.

Едно ябълково дърво спряло да дава плодове и неговият стопанин решил да го отсече. Той замахнал силно с брадвата. В този момент видял в една дупка на дървото пчели. Те му давали мед. От клоните на дървото излетели птици. Те го развеселявали с песните си. Дървото зашумяло с листата си. Те правели сянка в горещите дни. Тогава човекът прибрал брадвата си. В безплодното дърво той открил много други богатства.

За какво се разказва в текста?

- А) за красотата на дървото
Б) за ябълките на дървото
В) за невидимите богатства на дървото

Кое заглавие е подходящо?

- А) Безплодното дърво
Б) Богатствата на дървото
В) Пчелин в дървото

2. Препишете подчертаните думи от текста и с тяхна помощ разкажете историята.

3. Добавете тези думи в писмения преразказ.

Едно дърво спряло да дава _____ и стопанинът
решил да го _____. Тогава видял в дървото
От тях той палугавал _____. Чул песента на
Те го развеселявали. Листата на дървото пък му правели
Тогава човекът разорал колко много
крие дървото и не го отсякна.

Ключови думи – най-важните думи в текста, които са опора при преразказване и съчиняване.

3. ЛИЧНО ПИСМО

Когато хората са далече един от друг, те могат да общуват писмено чрез **писма** – на хартия или електронни.

1. Прочетете двете писма. Кой на кого пише? Кога? Защо?

Мила Фея на зъбките,
Много ти се сърдя.
Вчера ми падна зъбче.
Чаках те да го вземеш и
да ми оставиш подарък.
Уморих се и заспах. На
сутринта то пак си беше
до мен. Ти защо не дойде?

петък

От обидената
Мими

Скъпа Мими,
Снощи не успях да
стигна до теб. Около леглото
ти беше много разхвърляно.
Ще опитам пак. Трябва
обаче да си подредим
стаята.
събота

От Феята
на зъбките
Мима

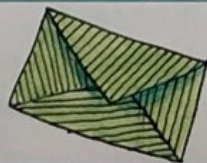
- Кой отговаря на Мими – нейната майка или феята?
Какво трябва да направи детето, за да получи подарък?

От всяко писмо трябва да стане ясно:

- кой пише;
- на кого;
- какво;

- защо, с каква цел;
- кога е написано;
- откъде е изпратено.

- Напишете своя адрес. В кой град живеете?
На коя улица? Кой е номерът на сградата?
-
-

2. Разкажете за своите писма.

На кого пишете? Кога и защо?
На хартия ли са вашите писма,
или са електронни?

3. Напишете отговор на писмото.

Здравей!

Искам да ти се похваля с моята хубава лятна ваканция.

Бях с родителите си и с брат ми в България. Ходихме на море.

Изкачихме се и на Рила. Направих много снимки. Те са ми спомен от хубавите дни през това лято.

А ти къде беше? С кого? Какво правихте? Доволен ли си?

Лондон

10 септември 2021 г.

С поздрав: Алекс

Напиши

Изпрати

4. УСТЕН ПРЕРАЗКАЗ НА ТЕКСТ ОТ ЕНЦИКЛОПЕДИЯ

Когато преразказваме текст от енциклопедия, предаваме речта точно и без изменения.

1. Прочетете текста и отговорете на въпросите към него.

Могат ли животните без храна

Животните също като хората се хранят, за да живеят. Някои животни обаче могат да издържат дълго време без храна.

Например някои змии се хранят веднъж на две седмици. Пингвините могат да издържат без храна до един месец. Мечките по време на зимния си сън също не приемат храна. А охлювите оцеляват дори и след тригодишен глад.

Все пак тези животни се хранят. Те натрупват в тялото си запаси от храна. Затова издържат дълго време, без да ядат.

Из „Детска енциклопедия“

Кои животни издържат дълго без храна?
Какво е казано в текста за змиите?
Колко време издържат без храна пингвините?
Кога мечките не се хранят? Защо?
Кое животно може да оцелее и след тригодишен глад?
Как оцеляват тези животни?

- Каква история е скрита в илюстрацията? Към коя част от текста се отнася тя? Прочетете тези изречения.

2. Какво се чуди врабчето? За коя особеност на мечките припомня картинката? Разкажете, обяснете.

3. Направете устен преразказ на текста, като си помагате с ключовите думи и изрази.

- всички животни се хранят;
- издържат дълго без храна;
- някои змии ядат един път на две седмици;
- пингвините издържат без храна до един месец;
- мечките не се хранят по време на зимния сън;
- охлювите издържат на тригодишен глад;
- животните оцеляват, защото натрупват в тялото си запаси от храна;
- след време пак огладняват;
- хранят се, за да живеят.

5. ПИСМЕН ОТГОВОР НА ВЪПРОС КЪМ ТЕКСТ ОТ ЕНЦИКЛОПЕДИЯ

Когато пишем отговор на въпрос към текст, се стремим да отговорим пълно, точно и ясно, като използваме и думи от текста.

1. Какво обмислят героите?

Ох, защо толкова често се поливат цветята!

Ей, пак си много гладно!

Ами тогава как оцеляват в пустинята?

Растенията и животните също като нас се нуждаят от вода и храна.

2. Прочетете.

Пустиня

Пустинята е безводно място с много пясък и горещо слънце. Тя прилича на море без вода. Там много рядко има валежи и често духат сухи ветрове. Малко животни и растения могат да живеят в тези условия.

Най-широко разпространено животно е камилата. Тя може да яде дори и тръни и да живее без вода за дълго време. В гърбицата си има запаси от хранителни вещества.

В пустинята има и много кактуси. Те могат да издържат при малкото валежи. Корените им растат настрани, за да поемат водата от дъжда, когато земята се намокри. Вместо листа кактусът има бодли. Така водата в него се изпарява по-бавно.

Из „Детска енциклопедия“

3. Оградете правилните отговори.

Къде са хранителните запаси на камилата?

- А) в стомаха
- Б) в допълнителна торбичка
- В) в гърбицата

Защо кактусът има бодли?

- А) за да се пази от вятъра
- Б) за да не се изпарява водата му
- В) за да е по-красив

4. Съставете кратък писмен отговор на поставения въпрос.

Ключови думи:

да живеят без вода и без храна

например в гърбицата на камилата се трупат запаси от хранителни вещества

кактусът пък има бодли вместо листа така той задържа вода за по-дълго време

Какви животни и растения оцеляват в пустинята?

Отговор на въпрос

В пустинята могат да оцелеят само животни и растения, които могат дълго време

- А как живеят хората в пустинята? Потърсете допълнителна информация.

6. СЪЧИНЕНИЕ ПО ПРЕЖИВЯНА СЛУЧКА

Когато съчиняваме по преживяване, разказваме така, че слушателите да си представят ясно:

- кога и къде е започнала случката;
- кои са героите;
- какво е станало с тях;
- как завършва историята.

1. Разкажете за весела случка от вашия живот.

Кога се случи?

Къде бяхте?

С кого?

Какво направихте?

Какво очаквахте?

Какво се получи?

Стана ли смешно?

Как завърши случката?

На кого сте я разказали?

Той развесели ли се?

2. Прочетете съчинението на ученик. Харесва ли ви то?

Случка в парка

Беше хубав слънчев ден. Аз и Петьо бяхме в парка и карахме скейтборд.

Наблизо един дядо седеше на пейка и четеше вестник. Ние му претехме и той ни се ядосваше.

Ние му предложихме да се забавлява заедно с нас, и той се съгласи.

Потогава ние поставихме пейката върху напипите скейтбордове.

Дядото седна и ние започнахме да го возим. Той беше много доволен. Беше весело и ние стъцо се чувствахме добре.

Винаги ще помня тази забавна случка.

3. Разкажете устно своето съчинение. Ако се затруднявате, разкажете съчинението на ученика от негово име.

1. Напишете своето съчинение.

План за
работа

Това се случи

Какво е
заглавието?

Къде се случи
историята?

Какво правеше
ти?

С кого?

Какво се
случи?

Как завърши
случката?

Как се
чувстваше ти?

Какво мислеха
за случилото
се другите
около теб?
Похвалиха ли
те, или ти се
скараха?

1. С помощта на въпросите редактирайте своето съчинение и го препишете правилно и четливо.

Редактирам текст, като **заменям** неправилните букви и думи с правилни; **добавям** пропуснатото; **съкращавам** излишното.

Има ли съчинението
начало, основна
част и край?

На нов ред ли е
написана всяка
част?

да не

Отделени ли са
изреченията едно
от друго?

Правилни ли са
знаците в края им?

да не

Има ли неточно
употребени думи
и изрази?

да не

Допуснати ли
са излишни
повторения?

да не

Има ли правописни
грешки?

да не

7. СЪЧИНЕНИЕ ЗА ДОБРА ПОСТЪПКА

1. Какви добрини правят децата? На кого помагате вие? Отбележете със знак ✓ и измислете случка.

Грижим се за птичките.

Помагаме на приятел.

Засаждаме дървета.

Помагаме на възрастни хора.

Чистим природата.

Помагаме вкъщи.

2. Съчинете своя история за герой, който прави добрина. Разкажете я с помощта на следните въпроси.

Кои са героите? Къде били? Какво им се случило? Кой бил в беда? Кой му помогнал? Как? Какво станало накрая? Как другият изразил своята благодарност?

3. Помогнете на ученик да напише съчинението си. Разкажете по картинния план и ключовите думи.

Благодарното дърво

През един зимен ден било много студено и шило дълбок сняг.

Светла се прибирала от пързалката

спряла се пред малко дърво то сякаш треперело от студ

натъжила се решила да го стопли

сложила му шапката си овързала го с шала си

през пролетта видяла порасналото дърво

късала си черешите играела под сянката му

Който прави добро, добро намира.

4. Разкажете устно своето съчинение. Ако желаете, може да използвате предложената история за благодарното дръвче.

1. Напишете своето съчинение.

План за работа

Какво е заглавието?

Кога и къде е станала случката?

Кой каква добрина направил?

Как другият се отблагодарил?

Благодарното дърво
(план за работа)

Къде било момичето?

Какво видяло по пътя към дома?

Какво направило детето? Защо?

Какво станало през пролетта?

Как дървото се отблагодарило за добрината?

Това станало

• С помощта на въпросите редактирайте своето съчинение и го препишете правилно и четливо.

Има ли съчинението начало, основна част и край?

На нов ред ли е написана всяка част?

да не

Отделени ли са изреченията едно от друго?

Правилни ли са знаците в края им?

да не

Има ли неточно употребени думи и изрази?

С какво може да се заменят?

да не

Допуснати ли са излишни повторения? Как да се отстранят?

да не

Има ли правописни грешки?

да не

8. СЪЧИНЕНИЕ С ЛИТЕРАТУРЕН ГЕРОЙ

1. Припомнете си прочетеното за Карлсон и Дребосъчето. Разкажете за тях.

- Кое е вярно? Оградете правилния отговор.

Карлсон е:

- А) машина за летене
- Б) човече с перка на гърба
- В) обикновено дете

Родителите на Дребосъчето не харесват Карлсон, защото:

- А) той е палав и прави пакости
- Б) той е грозен и страшен
- В) той не ходи на училище

2. Измислете своя история за Карлсон.

Къде кацнал Карлсон?
Какво приключение замислил?
Съгласило ли се Дребосъчето?
Какво станало?
Как завършила случката?

3. Ако се затруднявате да измислите своя история, помогнете си с предложеното начало и с картинния план.

Служка с Карлсон

Дребосъчето се страхувало от тъмното. Една вечер то чуло странен шум и много се изплашило.

Къде решило да се скрие то?

Защо се изненадало Дребосъчето? Кого видяло между дрехите? Защо се криел Карлсон? От кого се страхувал?

Зарадвали ли се приятелите на своята среща? Какво направили? Как се чувствали?

4. Разкажете устно своята история.

1. Напишете своето съчинение.

изплашило се
искало
да се скрие
в гардероба
отворило
вратата
видяло
Карлсон
между
дрехите
той се криел
от родителите
на Дребосъчето
двамата
се зарадвали
на срещата
цяла нощ
си говорили
вече не се
страхували
от нищо

Идеи за свое
съчинение

Карлсон и
Дребосъчето
пръскали в
квартала прах
против хъркане.
Карлсон
полетял над
пазара и
напълнил
кошница с
ядене за вечеря
с Дребосъчето.

Служка с Карлсон

Съчинение

Веднъж Дребосъчето чуло шум в стаята си

- С помощта на въпросите редактирайте своето съчинение и го напишете правилно и четливо.

Има ли
съчинението
начало, основна
част и край?

На нов ред ли е
написана всяка
част?

да не

Отделени ли
са изреченията
едно от друго?

Правилни ли са
знаците в края им?

да не

Има ли неточно
употребени думи
и изрази? С
какво може да се
заменят?

да не

Допуснати ли
са излишни
повторения? Как
да се отстранят?

да не

Има ли правописни
грешки?

да не

За любителите на разказването и съгняването

УСТНО СЪЧИНЕНИЕ ПО КЛЮЧОВИ ДУМИ

1. С помощта на ключовите думи продължете приказката.

*Кой ще напълни стаята
Трима царски снове спорили кой може да напълни
с нещо цъла стая. Единият ...*

1.
донесъл
диаманти
напълнил
половината
стая

2.
другият
доставил
памук
почти
напълнил
с него
стаята

3.
третият
влязъл
с лампа
застанал
в средата
светлината
огряла
навсякъде

1. Прочетете текста и го обсъдете с помощта на въпросите след него.

На морското дъно

Дълбоко в морето живеел опасен октопод. Всички бягали от него.

Веднъж пипалата му се заплели във водорасли и той бил напълно безпомощен. Всички риби го отминавали. Само една малка рибка се спряла при него и му помогнала да се разплете. Веднага след това тя отплувала и октоподът дори не успял да ѝ благодари.

След време октоподът видял акула със страшни зъби да преследва малката рибка. Той бързо се хвърлил напред. Скрил между пипалата си рибката и я отнесъл на безопасно място.

Така той отговорил на доброто с добро.

Педро Пабло Сакристан

Защо всички отбягват октопода?

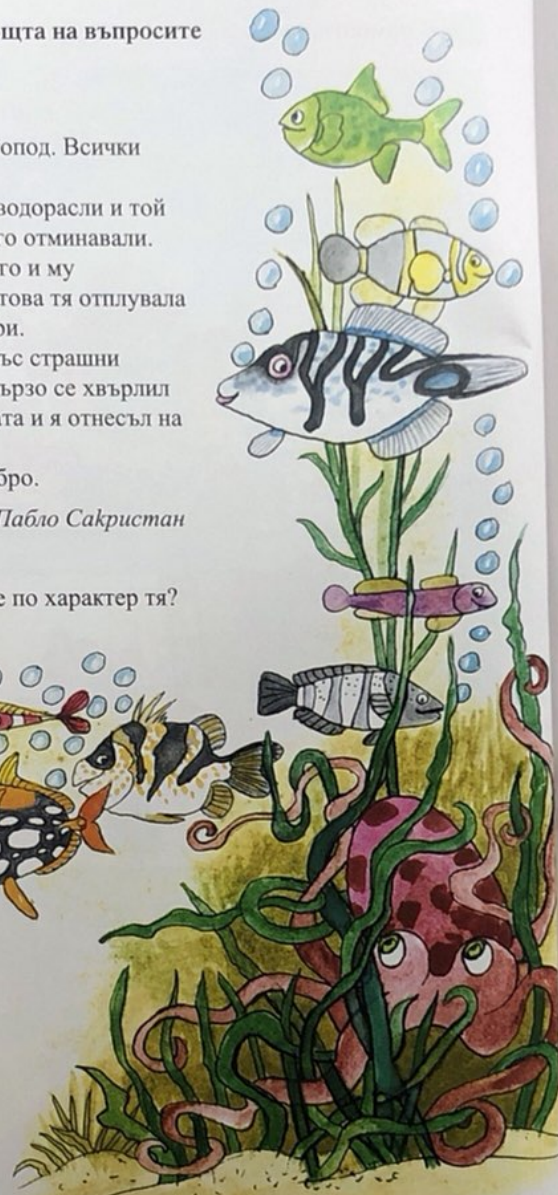
Защо малката рибка му помага? Каква е по характер тя?

Как ѝ се отблагодарява той?

Коя е мъдростта в приказката?

2. Номерируйте точките на плана в правилен ред.

- Опасният октопод
- Помощта на рибката
- Октоподът в беда
- Рибката в опасност
- Отплатата на октопода

3. Прочетете текста и го обсъдете с помощта на въпросите след него.

1. Каква беда се случила на октопода?
Защо всички го подминавали?
Как се чувствал той?

2. Коя рибка му помогнала? Поискала ли тя отплата за помощта си?

3. Какво видял след време октоподът?
Можела ли рибката да се справи сама с опасността?

4. Какво направил октоподът? Как прикрил рибката? Накъде я понесъл? Защо я спасил?

1. Напишете подробен преразказ на текста. Помагайте си с предложените ключови думи.

Ключови думи

се заплел
във
водорасли
не могъл да
се освободи

всички
отминавали

малка рибка
му помогнала
да се спаси

след време
страшна
акула
нападнала
рибката

октоподът
смело
се хвърлил
към акулата
скрил рибката
между
пипалата си
и я спасил

на доброто
отговорил
с добро

На морското дъно

Преразказ

На морското дъно живеем опасен октопод.
Веднъж той

1. Следвайте въпросите от полето за помощ и редактирайте преразказа си.

Подробен ли е преразказът?

да не

Разказани ли са и двата епизода?

да не

Допуснати ли са неточности?

да не

Добре ли са съставени изреченията?

да не

Може ли някои думи да се заменят с по-подходящи?

да не

• Кои от думите в текста са с труден правопис? Напишете ги.

1. Измислете своя история за приятелството.

Кои са героите в нея? Какво се е случило?

Как завършила историята? Защо се сприятелили?

- Ако се затруднявате, може да използвате предложената история.

Плашилото и кончето

Настъпва есента. Доброто плашило трябва да...

1. пази
градина
със зеле

зайците
обаче
никак
не се
страхували
от него

2. веднъж
при него
спрял
кон
и му
предложил
своята
помощ

плашилото
с радост
се
съгласило

3. конят
подгонил
зайците

тичал
бързо
между
зелките
и без да иска
ги мачкал

4. конят
изплашил
зайците

те избягали
обаче
зелките
били
унищожени

4. конят
се чувствал
виновен

Плашилото обаче не му се разсърдило. То знаело, че конят искал да направи добро. Така те станали приятели.

1. Напишете своето съчинение за приятелството.

Плашилото
и конят
(план за
работа)

Съчинение

Какво
пазело
плашилото?

Страхували
ли се зайците
от него?

Кой поискал
да му помага?

Как тичал
конят из
градината?

Успял ли
да прогони
зайците?

Какво се
случило със
зелките?

Как се чувствал
конят?

Разсърдило ли
се плашилото?

Станали ли
приятели
плашилото
и конят?

1. Редактирайте своето съчинение, като се ръководите от въпросите в помощното поле.

Има ли пропуснати
думи и изречения?

да не

Съчинение

Допуснати ли
са излишни
повторения?

да не

Има ли неточни
думи и изрази?

да не

Има ли правописни
грешки?

да не

• Измислете продължение на историята. Какво ли се е случило, когато дошъл стопанинът на градината? Разкажете устно.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Да си припомним наученото във втори клас / 4
2. Гласни звукове. Правопис / 6
3. Съгласни звукове. Правопис / 8
4. Писане на думи с група съгласни / 10
5. Пряко и преносно значение на думите / 12
6. Синоними / 14
7. Сродни думи. Корен на думата / 16
8. Проверка на правописа с помощта на сродни думи / 18
9. Образуване на думите. Представка / 20
10. Правилно писане на думи сставка / 22
11. Съществителни имена. Употреба и правопис / 24
12. Прилагателни имена. Употреба и правопис / 26
13. Лични местоимения / 28
14. Употреба и правопис на личните местоимения / 30
15. Лице и число на глаголите / 32
16. Спомагателен глагол *съм* / 34
17. Числителни имена / 36
18. Възклицателни изречения / 38
19. Подбудителни изречения / 40
20. Какво научихме за българския език / 42

ОБЩУВАНЕ И ТЕКСТ

1. Подробен писмен преразказ на художествен текст / 46
2. Текст. Ключови думи в текст / 49
3. Лично писмо / 50
4. Устен преразказ на текст от енциклопедия / 52
5. Писмен отговор на въпрос към текст от енциклопедия / 54
6. Съчинение по преживяна случка / 56
7. Съчинение за добра постъпка / 60
8. Съчинение с литературен герой / 64

ЗА ЛЮБИТЕЛИТЕ НА РАЗКАЗВАНЕТО И СЪЧИНЯВАНЕТО

- Устно съчинение по ключови думи / 69
- Подробен писмен преразказ / 70
- Съчинение за приятелството / 74